

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

نام درس: حقوق اساسی
تعداد واحد: ۲ واحد
منبع: حقوق اساسی (رشته مدیریت)
تالیف: دکتر ارسلان ثابت سعیدی

تهیه کننده: علی ناصحی
عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور - مرکز قم

اهداف کلی

آشنایی دانشجویان با تعریف حقوق، رشته های حقوق، کلیات
مربوط به حقوق اساسی و قانون اساسی جمهوری اسلامی
ایران

اهداف جزئی

- آشنایی دانشجویان با تعریف حقوق و رشته های آن
- آشنایی دانشجویان با منابع حقوق خصوصاً منابع حقوق اساسی
- آشنایی دانشجویان با کلیات فلسفی مربوط به حقوق اساسی
- آشنایی دانشجویان با قانون اساسی و نظام حاکم بر آن

اهداف رفتاری

- ❖ دانشجویان باید بتوانند رشته های تخصصی حقوق را از یکدیگر متمایز کند.
- ❖ دانشجو باید بر استنباط و استخراج قواعد حقوق از منابع آن تسلط پیدا کند.
- ❖ دانشجو باید دوره های تاریخی شکل گیری حقوق اساسی و مکاتب آن را توضیح دهد.
- ❖ دانشجو باید ساختار نظام جمهوری اسلامی ایران، تفکیک قوا، وظایف نهادها و مسئولیت های رهبری و قوای سه گانه را بیان کند.

باب اول: کلیات
بخش اول: کلیات حقوقی
فصل اول – تعاریف

مبحث اول: تعریف حقوق

- ❖ حقوق جمع حق است. (امتیاز)
- ❖ دانش شناخت قوانین
- ❖ سیستم حقوقی
- ❖ دستمزد

❖ مبحث دوم: رشته های مختلف حقوق

الف- حقوق داخلی

۱- حقوق عمومی

الف- حقوق اساسی

ب- حقوق کیفری

ج- حقوق اداری

د- آئین دادرسی کیفری

هـ - آئین دادرسی مدنی

و - حقوق کار

۲- حقوق خصوصی

الف - حقوق مدنی

ب - حقوق بازرگانی

ب- حقوق خارجی

۱- حقوق بین الملل عمومی

۲- حقوق بین الملل خصوصی

فصل دوم: منابع حقوق اساسی

- ❖ مبحث اول: متن قانون اساسی ← مصوب مراجع خاص
- ❖ مبحث دوم: قوانین عادی ← مصوب قوه مقننه
- ❖ مبحث سوم: رویه قضایی ← مصوب دیوان عالی کشور

- ❖ مبحث چهارم: آیین نامه های داخلی مراجع اداری
- ❖ مبحث پنجم: عرف و عادت ← مردم
- ❖ مبحث ششم: عقیده علمای حقوق ← حقوقدانان
(منبع غیر رسمی)

فصل سوم: تعریف حقوق اساسی و خصوصیات آن

مبحث اول: تعریف حقوق اساسی

الف- شکل حکومت

ب- قوای سه گانه کشور

ج- اختیارات و مسئولیت های دولت

د- حقوق ملت

مبحث دوم: خصوصیات یک قانون اساسی خوب

- الف- مبتنی بر وضعیت خاص هر کشور باشد.
- ب- مقدمه آن متضمّن اصول و خط مشی کلی باشد.
- ج- رعایت نظم و ترتیب شده باشد.

- د - از ذکر جزئیات پرهیز شود.
- ه - قابلیت اجرایی داشته باشد.
- و - از ابهام و اجمال پرهیز کند.

بخش دوم: کلیات فلسفی حقوق اساسی فصل اول: نحوه شکل گیری حقوق اساسی

- ❖ **مبحث اول: دوره ابتدایی**
- ❖ **مبحث دوم: دوره تمرکز قدرت**
 - الف- منشاء ماوراء الطبیعه
 - ب- نظام اداری سازمان یافته
 - ج- تقسیم طبقاتی
- ❖ **مبحث سوم: دوران حکومت حقوق اساسی**

فصل دوم: دولت و ارکان آن

❖ مبحث اول: تعریف دولت

۱- در صحنه بین المللی

۲- در صحنه داخلی

❖ به معنای عام

❖ به معنای خاص

❖ تعریف دولت: دولت عبارت است از گروه معینی از مردم که در قلمرو معینی تحت حکومت سازمان یافته بین المللی معینی قرار دارد.

الف- گروه معینی از مردم

ب- قلمرو

ج- حکومت

- ❖ الف- گروه معینی از مردم
✓ (همبستگی سیاسی)
- ❖ ب- قلمرو
- ❖ ۱. قلمرو سرزمینی (خشکی)
- ❖ اول- مرزهای طبیعی
 - الف- کوه
 - ب- دریا و دریاچه
 - ج- رودخانه

❖ دوم: مرزهای مصنوعی

❖ قلمرو آبی

➤ ایران ۱۲ مایل دریایی

❖ قلمرو هوایی

❖ ماهیت حقوق قلمرو

ج- حکومت

- ❖ حکومت خصوصیات اصلی قدرت سیاسی
- ❖ قدرت عالی
- ❖ اصالت قدرت
- ❖ نامحدود بودن قدرت
- ❖ استقلال
- ❖ رسمیت داشتن

منشاء دولت

❖ مبحث دوم: منشاء دولت

➤ دیدگاه فطری یا الهی

➤ دیدگاه جامعه شناسی

➤ نظریه تکامل

➤ نظریه غلبه

➤ دیدگاه اقتصادی

➤ دیدگاه حقوقی

فصل سوم: شکل حکومت و انواع آن

❖ مبحث اول: شکل حکومت

- ❖ الف- حکومت شخص واحد
- ❖ ب- حکومت طبقات ممتاز
- ❖ ج- حکومت عامه مردم یا دموکراسی

❖ مبحث دوم: حکومت و انواع آن

❖ الف- تعریف حکومت

• حق یا پاداش

• مسئولیت و تکلیف

انواع حکومت

❖ ب- انواع حکومت

❖ حکومت آزاد

۱. به طور طبیعی

۲. بر حسب اقتضای جامعه

۳. خواست مردم

۴. داشتن صلاحیت

❖ حکومت های تحمیلی
❖ ج- آثار حکومت های مختلف

باب دوم: حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران

❖ مقدمه

- قبل از دوره قاجار
- دوره سلاطین قاجار
- آغاز مشروطه
- دوره استبداد
- انقلاب اسلامی ایران

فصل اول: اصول کلی

- ❖ مبحث اول: نوع حکومت
- ❖ مبحث دوم: نحوه استقرار حکومت

❖ مبحث سوم: مبانی اعتقادی جمهوری اسلامی ایران

۱. توحید
۲. اختصاص حاکمیت به خداوند متعال
۳. اختصاص تشریح به خداوند متعال
۴. لزوم تسلیم در برابر خداوند متعال

۵. نبوت
۶. معاد
۷. عدل الهی
۸. امامت و رهبری
۹. کرامت انسان (آزادی و مسئولیت)

❖ مبحث چهارم: طرق تامین فضایل اجتماعی

۱. اجتهاد مستمر
۲. استفاده از علوم و فنون
۳. نفی هر گونه ستمگری

❖ **مبحث پنجم: به کارگیری امکانات برای رسیدن هدف**

❖ **مبحث ششم: انطباق قوانین و مقررات موضوعه با موازین اسلامی**

- ❖ **مبحث هفتم: ولایت فقیه**
- ❖ **مبحث هشتم: همه پرسى**
 - اصل ششم قانون اساسى
 - اصل پنجاه و نهم قانون اساسى
- ❖ **مبحث نهم: شوراها**

- ❖ مبحث دهم: امر به معروف و نهی از منکر
- ❖ مبحث یازدهم: آزادی، استقلال و تمامیت ارضی کشور
- ❖ مبحث دوازدهم: خانواده

❖ مبحث سیزدهم: وحدت اسلامی

❖ مبحث چهاردهم: ادیان اسلامی

➤ اول- دولت ضد مذهب

➤ دوم- جدایی دولت از دین

➤ سوم- دولت مذهبی

رابطه قانون اساسی با ادیان و مذاهب اسلامی

- ❖ الف- پیروان اسلام و مذهب شیعه جعفری
- ❖ ب- پیروان مذاهب دیگر اسلامی
- ❖ ج- اهل کتاب
- ❖ د- غیر اهل کتاب

فصل دوم – زبان، خط، تاریخ و پرچم رسمی کشور

- ❖ مبحث اول: خط و زبان
- ❖ اصل ۱۵ – زبان و خط رسمی فارسی
- ❖ اصل ۱۶ – زبان عربی

- ❖ مبحث دوم: پرچم
- ❖ اصل ۱۸ قانون اساسی
- ❖ مبحث سوم: مبداء، تاریخ
- ❖ اصل ۱۷ قانون اساسی

فصل سوم: حقوق ملت

- ❖ نظریه اصالت فرد
- ❖ نظریه اصالت جامعه
- ❖ مبحث اول: اصل تساوی
 - اصل ۱۹ قانون اساسی
 - اصل ۲۱ قانون اساسی
 - اصل ۲۰ قانون اساسی

مبحث دوم: مصونیت قانونی ❖

➤ اصل ۲۲ قانون اساسی

➤ اصل برائت

مبحث سوم: آزادی ❖

➤ اصل ۳۹ قانون اساسی

- الف- حق قانونی
- ب- رعایت حقوق دیگران
- ج- رعایت حقوق عمومی

فصل چهارم – اقتصاد و امور مالی

❖ مبحث اول: موقعیت و اعتبار اقتصاد در جمهوری اسلامی ایران

❖ مبحث دوم: بخش های مختلف اقتصادی

❖ الف-بخش دولتی

❖ ب- بخش تعاونی

❖ ج- بخش خصوصی

- ❖ مبحث سوم: مالکیت در نظام جمهوری اسلامی ایران
- ❖ مبحث چهارم: کنترل مالی

فصل پنجم: حق حاکمیت و قوای ناشی از آن (اصل ۵۶)

- ❖ اول- حاکمیت مطلق خداوند متعال
- ❖ دوم- انسان حاکم بر سرنوشت خود است.
- ❖ سوم- حق حاکمیت انسان اعطای خداوند متعال است.
- ❖ چهارم- اعمال حق طبق قانون اساسی است.

فصل ششم: قوه مقننه

❖ - مقدمه

❖ مبحث اول: اختیارات و صلاحیت مجلس

❖ الف- صلاحیت عام

❖ ب- صلاحیت خاص

❖ مبحث دوم: رابطه مجلس با هیئت دولت

- ❖ الف- عزل و نصب وزراء
- ❖ ب- طرح سوال از رئیس جمهور و وزراء
- ❖ ج- استیضاح

- ❖ مبحث سوم: شورای نگهبان
- ❖ الف- اعضای شورای نگهبان
- ❖ اول: شش نفر حقوقدان
- ❖ دوم: شش نفر فقیه

❖ ب- طرز کار شورای نگهبان

❖ ج- وظایف شورای نگهبان

❖ اول: تشخیص عدم مغایرت

❖ دوم: تفسیر قانون اساسی

❖ سوم: نظارت بر انتخابات

❖ مبحث چهارم: مجمع تشخیص مصلحت نظام

❖ مقدمه

❖ الف- هدف از تاسیس مجمع

❖ ب- اعضای مجمع

❖ ج- وظایف مجمع

۱. حل معضلات نظام

۲. مشاوره با رهبری (کلی)

۳. مشورت مقام رهبری با مجمع (خاص)

۴. انتخاب فقیه عضو شورای رهبری

❖ مبحث پنجم: مقررات مختلفه

فصل هفتم: شوراها

❖ مبحث اول: کلیات

❖ مبحث دوم: هدف از تاسیس شوراها

❖ مبحث سوم: ضوابط و شرایط شوراها

الف- شرط اساسی

ب- شرایط انتخاب اعضاء

❖ مبحث چهارم: حدود و صلاحیت شوراها

الف- استقلال و شخصیت حقوقی

ب- وظایف و اختیارات

- ❖ مبحث پنجم: تشکیلات شوراهای
- ❖ مبحث ششم: انحلال شوراهای

فصل هشتم: رهبری

- ❖ مبحث اول: انتخاب رهبر
- ❖ مبحث دوم: شرایط رهبری
- ۱. صلاحیت علمی
- ۲. عدالت و تقوا
- ۳. بینش صحیح سیاسی و اجتماعی

- ❖ **مبحث سوم: وظایف و اختیارات رهبری**
- ۱. **تعیین سیاست های کلی نظام پس از مشورت با مجمع**
- ۲. **نظارت بر حسن اجرای سیاست های کلی نظام**
- ۳. **صدور فرمان همه پرسی**
- ۴. **فرماندهی کل نیروهای مسلح**
- ۵. **اعلان جنگ و صلح و بسیج نیروها**

۶. نصب و عزل و قبول استعفای مقامات ارشد
۷. حل معضلات نظام
۸. امضای حکم ریاست جمهوری
۹. عزل رئیس جمهور
۱۰. عضو یا تخفیف مجازات محکومین

❖ مبحث چهارم: برکناری رهبر

❖ الف- برکناری

۱. ناتوانی از انجام وظایف

۲. فقدان شرایط

❖ ب- تشکیل شورای موقت رهبری

فصل نهم: قوه مجریه

- ❖ مبحث اول: ریاست جمهوری
- ❖ الف- انتخاب رئیس جمهور
- ❖ ب- وظائف و اختیارات رئیس جمهور
- ❖ ج- معذوریت رئیس جمهور

- ❖ مبحث دوم: هیئت وزراء
- ❖ اصل ۲۳ قانون اساسی
- ❖ مبحث سوم: ارتش و سپاه پاسداران
- ❖ انقلاب اسلامی

فصل دهم: سیاست خارجی

۱. نفی هر گونه سلطه جویی و سلطه پذیری
۲. حفظ استقلال همه جانبه و تمامیت ارضی کشور
۳. دفاع از حقوق همه مسلمانان
۴. حفظ روابط صلح آمیز متقابل با دول غیر محارب

۵. ممنوعیت انعقاد هر گونه قراردادی که موجب سلطه شود.

۶. حمایت از مستضعفین در مقابل مستکبرین

۷. قبول پناهندگی سیاسی جز به افراد خائن و تبهکار

فصل یازدهم: قوه قضائیه

❖ مبحث اول: وظایف قوه قضائیه

❖ مبحث دوم: تشکیلات قوه قضائیه

الف- محاکم عمومی

ب- محاکم اختصاصی

ج- رئیس قوه قضائیه

د- دیوان عالی کشور

ه- دیوان عدالت اداری

- ❖ مبحث سوم: بعضی اصول حاکم
بر سیستم قضایی جمهوری اسلامی
- ۱. مصونیت قضایی
- ۲. مستدل و مستند بودن احکام
- ۳. علنی بودن محاکمات
- ۴. عدم استنکاف از صدور حکم

۵. جرایم سیاسی و مطبوعاتی
۶. عدم عطف به ماسبق نشدن قوانین
۷. عدم اجرای آیین نامه های مخالف شرع و قانون
۸. اشتباه قاضی

- ❖ خاتمه: سازمان بازرسی کل کشور
- مبحث اول: بازرسی مستمر
- مبحث دوم: بازرسی های فوق العاده
- مبحث سوم: شکایت اشخاص خصوصی

فصل دوازدهم: صدا و سیما

- ❖ اصل ۱۷۵ قانون اساسی
- ❖ ریاست سازمان
- ❖ شورای نظارت بر صدا و سیما

فصل سیزدهم: شورای عالی امنیت ملی

❖ مبحث اول: تشکیلات

❖ مبحث دوم: هدف شورا

الف- تامین امنیت ملی

ب- تامین امنیت خارجی

❖ مبحث سوم: وظایف شورا

- الف- تعیین سیاست های دفاعی، امنیتی
- ب- هماهنگ نمودن فعالیت های سیاسی، اطلاعاتی
- ج- بهره گیری از امکانات مادی و معنوی کشور

فصل چهاردهم: بازنگری در قانون اساسی

❖ مبحث اول: شرایط بازنگری

❖ الف- ایجاب ضرورت

۱. تشخیص شیوه بهتر

۲. ادغام صلاحیت ها

۳. عدم پیش بینی تاسیسات لازم

❖ ب- تغییر ناپذیری بعضی اصول

❖ مبحث دوم: مقام صالح برای بازنگری

❖ الف- مقام رهبری

❖ ب- مجمع تشخیص مصلحت نظام

❖ ج- رئیس جمهور

❖ د- شورای بازنگری

❖ ه- آرای عمومی

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com